

Kapittel 19

Forholdet til annet regelverk

19.1 Lov om normaltids

Lov om mål og vekt § 1 gir hjemmel for å fastsette hvilke standard målenheter vi skal ha i Norge. Slike bestemmelser er gitt i forskrift om målenheter. En av disse målenhetene er målenheten for tid. I forskriften er det fastslått at hovedenheten for tid er sekund. Videre er det fastsatt at et minutt er 60 sekunder, en time 3600 sekunder og et døgn 86 400 sekunder. Bestemmelser om nasjonale standard målenheter videreføres i medhold av ny lov om måling, jf. lovutkastet § 4 og omtale i utredningens kap. 8.2.

Lov om normaltids er en liten lov på to paragrafer som fastsetter den norske normaltids, dvs. det lovlige klokkeslettet i Norge. Norsk normaltids er ifølge lovens § 1 "...middeltid fyr den meridianen, som ligg 15 grader austanfyv Greenwich...". Videre gir loven hjemmel for å fastsette avvikende normaltids for særskilte årstider. I praksis vil dette si sommertids, som er fastsatt i forskrift 26. oktober 2001 nr. 1223 om sommertids.

I Lovstrukturutvalgets delutredning II¹ er det foreslått å inkorporere lov om normaltids i lov om mål og vekt. Utvalget uttaler at det er en klar innholdsmessig sammenheng mellom de to lovene i og med at lov om mål og vekt regulerer tidsmåling og lov om normaltids regulerer klokken. Som argument for å slå sammen de to lovene, anføres videre at lov om normaltids er en forlengelse av bestemmelsene om tid som er hjemlet i lov om mål og vekt. Utvalget påpeker også at det er en fordel at en liten lov kan inkorporeres i annen lovgivning når forholdene ligger til rette for det. Mot en sammenslåing peker utvalget på at lovene ikke har helt samme formål, spesielt gjelder det sommertidsbe-

stemmelsene. Endringer av standardklokkeslettet har ikke måletekniske formål, men er begrunnet ut i fra velferdsmessige og/eller landbruksmessige aspekter.

Etter en presentasjon av disse argumentene konkluderer utvalget slik:

"...At ulike formål ivaretas innen for rammen av én og samme lov er nokså vanlig i vår lovgivning. Utvalget legger større vekt på likhetene mellom disse to lovene. Begge lovene har standardisering av måleangivelse som tema. Informasjonsmessige hensyn taler derfor for at de to lovene slås sammen."

Prosjektgruppen støtter Lovstrukturutvalgets syn på at disse to lovene bør slås sammen i én lov. Dette vil bidra til et forenklet regelverk. Det er naturlig å foreta en slik sammenslåing i forbindelse med utarbeidelse av ny lov til erstatning for lov om mål og vekt. Det er uansett nødvendig å gjøre forandringer i lov om normaltids fordi definisjonen av normaltids ikke lenger er i tråd med dagens definisjon av tidspunkter. I dag brukes koordinert universaltids, betegnet UTC (Coordinated Universal Time), og ikke Greenwich Mean Time, som utgangspunkt for å fastsette det nøyaktige lokale klokkeslettet. Lov om normaltids foreslås derfor opphevet. Loven erstattes av en ny bestemmelse i forslag til ny lov om måling § 6. Se nærmere om dette i utredningens kap. 8.4.

19.2 Svalbardloven

Bestemmelsene i dagens lov om mål og vekt gjelder ifølge svalbl. § 3 også på Svalbard. Prosjektgruppen har ikke foreslått noen egen bestemmelse

¹ NOU 1992:32 Bedre struktur i lovverket s. 127.

om geografisk virkeområde i den nye loven om måling, jf. utredningens kap. 7.3.2. Det forutsettes der en videreføring av gjeldende rett, dvs. at bestemmelsene i ny lov om måling skal gjelde på Svalbard i medhold av svalbardloven, slik som bestemmelsene i lov om mål og vekt gjør i dag.

Prosjektgruppen har etter kontakt med Polavravdelingen i Justisdepartementet fått opplyst at svalbardloven må forstås slik at det er *saksområdet* "mål og vekt" som dekkes av svalbl. § 3, og ikke selve loven om mål og vekt. Det vil dermed ikke være nødvendig å endre svalbardloven på dette punktet, siden også den nye loven om måling vil omfatte "mål og vekt".

I forslag til ny lov om måling er det også tatt inn bestemmelser om normaltids, jf. lovutkastet § 6. Bestemmelser om *tid* omfattes imidlertid ikke naturlig av begrepet "mål og vekt". Dagens lov om normaltids omfattes derfor ikke av svalbl. § 3, slik at reglene om normaltids ikke gjelder på Svalbard i medhold av denne bestemmelsen, se også utredningens kap. 7.3.1.

Svalbard har i praksis samme tid som fastlands-Norge, og bestemmelsen om normaltids bør også gjelde på Svalbard. Det foreslås derfor at svalbl. § 3 endres slik at det blir klart at også bestemmelser om tid gjelder på Svalbard, jf. lovutkastet § 41.

19.3 Forvaltningsloven mv.

Lov om mål og vekt har noen regler som kan betraktes som saksbehandlingsregler knyttet til spesielle forhold. En mer generell bestemmelse som hjemler nærmere saksbehandlingsregler finnes i målv. § 50 annet ledd, hvor det sies at departementet kan gi nærmere bestemmelser til utfylling og gjennomføring av loven. Hjemmelen er bl.a. brukt til å fastsette bestemmelser om behandling av typegodkjenningsøknader, jf. forskrift om justering § 13.

Myndigheten for måleteknikk og andre som har myndighetsoppgaver etter loven, må for øvrig forholde seg til de alminnelige reglene for opptrøden i forvaltningsaker. Først og fremst må reglene i forvaltningsloven² og offentlighetsloven³ følges, men også ulovfestede prinsipper på området kommer til anvendelse.

² Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningsaker.

³ Lov 19. juni 1970 nr. 69 om offentlighet i forvaltningen.

Prosjektgruppen mener at de alminnelige saksbehandlingsregler også bør gjelde på måleteknikkområdet, og ser ikke behov for avvikende saksbehandlingsregler i lov om måling. Det kan imidlertid være behov for å kunne presisere nærmere hvordan saker etter loven skal behandles innenfor de rammer som settes av forvaltningsloven mv. Det kan bl.a. være hensiktsmessig å presisere hvordan forvaltningen skal opptre, f.eks. hvilke rutiner som skal gjelde for behandling av søknader og henleggelse av disse. Det kan også være behov for å fastsette presiserende regler om hvordan den enkelte skal opptre i forhold til forvaltningen, f.eks. hvordan søknader skal utformes og hvilke opplysninger som skal gis. Prosjektgruppen foreslår derfor at det tas inn en bestemmelse som gir departementet hjemmel til å fastsette nærmere regler om behandlingen av saker etter loven, jf. lovutkastet § 38.

Når det gjelder spørsmål om den måletekniske myndighetens habilitet, vises til utredningens kap. 14.4.4.1.

19.4 Kjøpsrettslige regler ved salg av måleredskaper

19.4.1 Innledning

Når måleredskapet er salgsvare, vil kjøpsrettslige regler gjelde i tillegg til de bestemmelser som er foreslått i ny lov om måling § 7 om generelle krav til måleredskaper som selges og lovutkastet §§ 10-12 hvor det er fastsatt nærmere krav til måleredskapet før det selges. Se nærmere i utredningens kap. 10. Det er også i lovutkastet § 20 gitt adgang til å pålegge selger særlige plikter, f.eks. plikt til å gi opplysninger til kjøper.

Begrunnelsen for de foreslåtte reglene er at offentlige myndigheter har en egen interesse i at måleredskaper som selges skal være pålitelige, uavhengig av partenes interesser. Kjøpsloven regulerer imidlertid forholdet mellom partene og deres interesser.

19.4.2 Mangler

Dersom måleredskaper som selges ikke oppfyller de krav som er fastsatt etter lov om måling, vil dette være et moment i forhold til kjøpsloven⁴ § 17

⁴ Lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp.

ved spørsmål om det foreligger en mangel ved måleredskapet som salgsgjenstand. Det følger også av forbrukerkjøpsloven⁵ § 15 annet ledd bokstav f at tingen skal være i samsvar med offentligrettslige krav som stilles i lovgivningen eller offentlig vedtak i medhold av lov på den tid kjøpet inngås.

Etter kjøpsloven § 17 første ledd er det imidlertid *avtalen* mellom selger og kjøper som er avgjørende. Kjøpsrettslige regler er fravikelige, slik at partene fritt kan avtale andre krav til måleredskapet enn det som følger av offentligrettslige regler. Det samme gjelder etter forbrukerkjøpsloven § 15 dersom forbrukeren har til hensikt å anvende tingen på en slik måte at de offentligrettslige krav er uten betydning.

I slike situasjoner kan selger av måleredskapet likevel holdes ansvarlig for brudd på de foreslåtte bestemmelsene i lovutkastet §§ 10-12.

19.4.3 Reklamasjon

I målvl. § 48 annet ledd er kjøper av måleredskap gitt rett til å forlange handelen omgjort senest fire år etter handelens avslutning. Denne bestemmelsen fremstår dermed som en særlig reklamasjonsregel for kjøpere av måleredskaper. Forutsetningen for at bestemmelsen skal få anvendelse, er at selger har brutt sin opplysningsplikt etter første ledd om at måleredskapet er underlagt obligatorisk periodisk revisjon, og at kravet er fremsatt innen en måned etter at kjøper fikk kjennskap til forholdet.

Ved salg av måleredskaper som er underlagt obligatorisk periodisk revisjon, vil kjøperen bli påført en regelmessig kostnad i forbindelse i form av justergebyr. Det fremgår av motivene til målvl. § 48 at selgers opplysningsplikt etter første ledd, var begrunnet i at kjøper ikke skulle påføres en uforutsett kostnad ved salget. For vekter var revisjonsperioden tre år, og den absolutte fristen for å forlange handelen omgjort etter annet ledd, ble derfor satt til fire år.

Etter kjøpsloven § 32 annet ledd er den absolutte reklamasjonsfristen to år for salg mellom profesjonelle parter. Prosjektgruppen har vurdert om det dermed ville være hensiktsmessig å beholde den spesielle regelen i målvl. § 48 annet ledd om at handelen kan kreves omgjort senest innen fire år.

I det nye lovforslaget er ordningen med perio-

disk revisjon ikke foreslått videreført som hovedregel. Den begrunnelsen som er anført i motivene til målvl. § 48 vil dermed ikke være like aktuell i forhold til det nye lovforslaget. Det forekommer imidlertid i praksis at selger ikke sørger for at måleredskaper som selges, oppfyller regelverkets krav. Dette medfører i neste omgang problemer for kjøper/bruker av måleredskapet. For å bedre kjøper/brukers rettsstilling ovenfor selger, kunne det derfor være hensiktsmessig å videreføre regelen i målvl. § 48 annet ledd i en noe annen form.

Prosjektgruppen ser det imidlertid slik at det nye lovforslaget bare bør inneholde regler av offentligrettslig karakter, slik at forholdet mellom partene reguleres av kjøpsrettslige regler. Prosjektgruppen ser heller ingen grunn til at kjøpere av måleredskaper skal stilles bedre enn kjøpere av andre varer, som må forholde seg til den absolutte reklamasjonsfristen som fremgår av kjøpsloven § 32 annet ledd. Det foreslås derfor ingen egen reklamasjonsbestemmelse i ny lov om måling.

19.5 Regelverk om angivelse av mål og vekt

Målvl. § 50 bokstav b gir hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser om kontroll og *beregning* av produkters vekt, volumverdi eller alkoholinnhold, og om *merking* av produkter som underkastes slik kontroll. Denne bestemmelsen gir bl.a. hjemmel for forskrift om e-merking. Bestemmelsen er foreslått videreført i ny lov om måling § 19. Se nærmere i utredningens kap. 11.6.

Det finnes imidlertid også flere bestemmelser i annet regelverk om krav til angivelse av mål og vekt. De bestemmelsene som omtales nedenfor stiller i hovedsak krav til produkter.

19.5.1 Næringsmidler

For *næringsmidler*, gir lov 19. mai 1933 nr. 3 om tilsyn med næringsmidler mv. (næringsmiddel-loven) § 1 nr. 3 hjemmel for å fastsette forskrifter som tar sikte på å forebygge uriktige forestillinger om varens mengde. I forskrift 21. desember 1993 nr. 1385 om merking mv. av næringsmidler § 4 nr. 3 er det fastsatt at ferdigpakkede næringsmidler som frembys, skal være merket med nettoinnhold. I forskriftens § 5 er det fastsatt at merkingen ikke skal villedle kjøper med hensyn til mengde.

Mer konkrete krav til mengdeinnholdet for næringsmidler er ikke fastsatt i lov eller forskrift. I

⁵ Lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp.

Mattilsynets veiledning til forskriften fremgår det at nettoinnholdet som angis, skal være korrekt ved frambud, dvs. at endring i vekt/volum under lagring skal tas hensyn til ved fylling av pakningen. Videre fremgår det at gjennomsnittlig vekt angis innenfor visse toleranser for negativt mengdeavvik. Kravene i forskrift om e-merking er retningsgivende.

Den foreslåtte bestemmelsen i ny lov om måling § 19 vil, som dagens bestemmelse, innebære en viss grad av dobbelregulering fordi den gir hjemmel til å pålegge merking av kvantitativt innhold for alle type produkter, også næringsmidler. En slik dobbelregulering er i utgangspunktet uheldig, og det vil kreve at det ved fastsettelse av forskrifter på området er kontakt og samarbeid mellom de ulike etater, slik at unødig dobbelregulering unngås i praksis. Som det framgår av kap. 11.6, anbefales imidlertid at det under høringen innhentes synspunkter på i hvilken grad annet regelverk skal sette krav til angivelse av mål og vekt og krav til produkters kvantitative innhold. Prosjektgruppen foreslår derfor ikke noen endring i regelverket om næringsmidler nå, men mener at dette bør ses nærmere på når en bred høring er foretatt.

19.5.2 Salg av varer til forbruker

Det er også gitt en del bestemmelser om merking av mengde på *varer som selges til forbruker*. I lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer § 3 gis det hjemmel til å påby merking av "...vekt, mål, volum, størrelse, antall eller lignende..." Det er imidlertid ikke gitt bestemmelser om slik merking i medhold av loven.

Også etter lov 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranseloven) § 4-1 er det gitt hjemmel til å fastsette bestemmelser om mål og vekt i forbindelse med ervervsdrivendes salg av varer til forbruker. Dette er for å lette bedømmelsen av prisen på varer. I forskrift 6. desember 1999 nr. 1256 om prisopplysning for varer § 4 er det fastsatt at angivelse av enhetspris kan oppgis/beregnes ut fra standardmengden på pakningene (dvs. ferdigpakninger hvor vekt/volum ikke varierer fra pakning til pakning). Det er da et krav at de individuelle avvikene i den enkelte pakning ligger innenfor 5% av standardmengden eller innenfor de toleransegrensene som er fastsatt i e-merkeforskriften.

Prosjektgruppen antar at disse bestemmelsene også innebærer en dobbelregulering i forhold til

forslaget til ny lov om måling § 19. En slik dobbelregulering forutsetter at det er kontakt og samarbeid mellom de ulike etater. Som omtalt i kap. 11.6, anbefales at det under høringen innhentes synspunkter på om dobbelregulering skal videreføres eller om det bør foretas endringer i de andre regelverkene som setter krav til mål og vekt. Det foreslås følgelig ingen endringer i disse regelverkene her i denne utredningen.

19.5.3 Andre generelle bestemmelser

Det finnes også en rekke mer generelle lover som også kan få anvendelse i forhold til mengdeangivelse og merking av produkter. Etter lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) § 2 første ledd er det gitt et generelt forbud mot villedende markedsføring. Dette må også omfatte uriktig fremstilling av mengdeinnholdet i en vare.

Kjøpsloven regulerer salg mellom likeverdige parter, dvs mellom næringsdrivende eller mellom private parter. Lovens § 17 første ledd fastsetter at salgstingen skal være i samsvar med de krav til mengde som følger av avtalen. Brudd på denne forutsetningen er en mangel ved tingen, jf. tredje ledd. Det samme gjelder for forbrukerkjøp, jf. forbrukerkjøpsloven § 16.

Prosjektgruppen ser det slik at disse generelle bestemmelsene ikke innebærer noen direkte dobbelregulering i forhold til bestemmelsen som er foreslått i ny lov om måling § 19.

19.6 Lov om edelmetaller

I en del andre land, f.eks. Sverige, Danmark og Nederland, anses regelverk om edelmetaller som et måleteknisk regelverk. Bestemmelser om edelmetaller er likevel fastsatt i egne lover. Det er imidlertid samme myndighet som har overordnet ansvar for edelmetaller og måleteknikk.

I Norge er det et klart skille mellom måleteknikk og edelmetaller både når det gjelder lovgivning og myndighet. Det er ikke den nasjonale myndigheten for måleteknikk, dvs. Justervesenet, som har ansvaret for edelmetaller. Det er Edelmetallkontrollen (underlagt Barne- og familiedepartementet) som fører kontroll med edelmetallers finhet m.v. i medhold av lov 6. juni 1891 nr. 2 om Guld-, Sølv- og Platinavarers Finhed og Stempeling m.v., jf. forskrift 27. november 2000 nr. 1193 om Edelmetallkontrollens organisasjon, virksom-

het og finansiering. I forskrift 29. november 1985 nr. 1997 om hvordan finheten av varer av edelt metall skal bestemmes, om bruk av loddemetall, om stemping m.v., om varer pålagt edelt metall, er det i §§ 1 og 2 fastsatt hvilken finhetsgrad edelt metall og loddemetall skal ha. I forskriften § 3 er det fastsatt hvordan finheten skal kontrolleres, dvs. hvilke analysemetoder som skal brukes.

På begynnelsen av 1990-tallet ble det vurdert om Justervesenet skulle overta Edelmetallkontrollens oppgaver. Det daværende Nærings- og energidepartementet konkluderte i 1994 med at det ikke var naturlig og hensiktsmessig å legge Edelmetallkontrollens virksomhet til Justervesenet. Det ble lagt vekt på at Justervesenet på den tiden ikke hadde egnede laboratoriefasiliteter eller faglig kompetanse på området. Videre ble det påpekt at Justervesenet ikke hadde ressurser til overta oppgavene til Edelmetallkontrollen.

Mandatet som ligger til grunn for denne utredningen, nevner ikke konkret forholdet til lov om

edelmetaller. Pkt. 5 i mandatet åpner imidlertid for å vurdere annet regelverk der dette er naturlig. Sett på bakgrunn av departementets tidligere standpunkt i saken mener prosjektgruppen at mandatet må tolkes slik at vesentlige endringer i lovgivning om edelmetaller og myndighetsansvar ikke skal foreslås i denne lovutredningen.

Prosjektgruppen foreslår på denne bakgrunn ingen endringer i lovgivningen og myndighetsfordelingen i forholdet mellom måleteknikk og edelmetallkontroll. Så lenge skillet mellom edelmetallkontroll og annen måleteknikk skal videreføres, ser ikke prosjektgruppen noe behov for endringer i lov om edelmetaller med tilhørende forskrifter. Prosjektgruppen har imidlertid funnet det riktig å nevne den sammenhengen som finnes mellom disse to områdene. Dette sikrer at det i den videre behandlingen av lovforslaget er klargjort for høringsinstansene at en nærmere kontakt mellom disse to områdene kan være aktuell.

